

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 380/2019-83

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a zo sudcov Ladislava Duditřa a Miroslava Duriřa (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa občianskeho združenia **Lesoochranárske zoskupenie VLK**, Tulčák 310, IČO 31 303 862, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Kořice, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžk 36/2017 a jeho uzneseniu z 27. marca 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžk 36/2017 a jeho uznesením č. k. 7 Sžk 36/2017 z 27. marca 2019 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jeho právo na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho právo na prístup k správne mu a súdne mu konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Sžk 36/2017 z 27. marca 2019 **zruřuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **623,27 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. júna 2019 domáhal vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 44 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len „Aarhuský dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sžk 36/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho uznesením z 27. marca 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, aby zakázal najvyššiemu súdu pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľa, a zároveň požaduje priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) rozhodnutím č. 3586/2016-2.3 zo 7. apríla 2016 povolilo výnimku zo zákazu ustanoveného v § 35 ods. 1 písm. b) a e) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) a povolilo žiadateľovi – LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Odštepny závod Prievidza (ďalej len „žiadateľ“) – usmrtiť dvoch jedincov medveďa hnedého v poľovnom revíri Tužina – Kľačno, držať ich a prepravovať. Sťažovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu rozklad, o ktorom rozhodol minister životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) rozhodnutím č. 5487/2016-1.10.2 (10/2016-rozkl.) z 23. júna 2016 tak, že rozklad zamietol a rozhodnutie ministerstva potvrdil.

3. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu ministra žalobu podľa § 177 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „SSP“), ktorou žiadal zrušiť rozhodnutie ministra a ministerstva a vrátiť ministrovi vec na ďalšie konanie. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 5 S 179/2016 zo 6. decembra 2016 konanie o žalobe podľa § 99 písm. g) SSP zastavil, keďže zanikli účinky napadnutého rozhodnutia ministerstva, preto odpadol dôvod na pokračovanie v konaní. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 27. marca 2019 tak, že ju zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstatou argumentácie sťažovateľa je namietané porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 44 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením z 27. marca 2019 z dôvodu, že konajúce súdy vecne nepreskúmali rozhodnutia ministerstva a ministra.

5. Sťažovateľ poukazuje na to, že kasačnú sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu podal z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP. V kasačnej sťažnosti uviedol, že ako občianske združenie založené s cieľom ochrany životného prostredia napĺňa pojmové znaky zainteresovanej verejnosti podľa § 42 ods. 1 SSP. Sťažovateľ tiež argumentoval, že uznesenie krajského súdu a jeho právny názor sú v rozpore s rozsudkom Veľkej komory Súdneho dvora Európskej únie C-240/09 z 8. marca 2011. Najvyšší súd napadnutým uznesením kasačnú sťažnosť zamietol. Podľa sťažovateľa právny názor najvyššieho súdu v napadnutom uznesení je v rozpore s čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru a jeho výkladom, ktorý poskytol Súdny dvor Európskej únie v rozsudku vo veci C-240/09, ale je aj v rozpore s ustanoveniami Správneho súdneho poriadku (§ 42 ods. 1, § 178 ods. 3). V rámci svojej argumentácie sťažovateľ poukazuje na dôvodovú správu k § 42 SSP.

6. Následne sťažovateľ uvádza právne závery ústavného súdu v náleze č. k. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017, ktorý reflektuje na zmenu právnej úpravy a na nadobudnutie účinnosti Správneho súdneho poriadku. Ústavný súd v predmetnom náleze akceptoval vtedajšiu rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu. Sťažovateľ následne poukazuje na nasledujúce právne závery ústavného súdu v predmetnom náleze:

„Ústavný súd obiter dictum dáva do pozornosti sťažovateľa právnu úpravu účinnú od 1. júla 2016, keď zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok zaviedol inštitút zainteresovanej verejnosti (resp. dotknutej verejnosti – zjednocujúc tak terminologickú nejednotnosť pomenovania tohto inštitútu v právnej úprave), ktorá predstavuje nový osobitný procesný subjekt, ktorý má oproti nedostatočnej pôvodnej právnej úprave danej piatou časťou Občianskeho súdneho poriadku zabezpečiť náležitú realizáciu procesných práv v konaní pred správnym súdom vo veciach životného prostredia a ktorý reflektuje požiadavku na účasť zainteresovanej verejnosti v administratívnom konaní vo veciach životného prostredia, ktorá vyplýva jednak z vnútroštátnych a európskych právnych predpisov, ako i medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky (tiež napr. Aarhuský dohovor); osobitne prihliada na diskrepanciu v rozsahu procesným oprávnený účastníka takéhoto konania a zainteresovanej, resp. dotknutej osoby v takomto administratívnom konaní, zaisťujúc tak faktické stotožnenie týchto inštitútov pre konania týkajúce sa životného prostredia. Vzhľadom na zmenenú procesno-právnu úpravu možno predpokladať revíziu praxe správnych súdov stabilizovanej v režime predchádzajúcej procesnej úpravy podľa Občianskeho súdneho poriadku.“

7. Sťažovateľ argumentuje, že záujem na ochrane životného prostredia nemôže zaniknúť uplynutím lehoty, na ktorú bolo predmetné rozhodnutie vydané. Záujem na ochrane životného prostredia spočíva v tom, aby rozhodnutia, ktoré porušujú tento záujem, neboli vydané a ak boli vydané, aby boli predmetom preskúmania súdom. Právny názor najvyššieho súdu v realite znamená, že „zainteresovaná verejnosť nemá možnosť účinne sa domáhať preskúmania rozhodnutí vydaných v oblasti životného prostredia, a to bez ohľadu na to, že s uplynutím doby platnosti takéhoto rozhodnutia skutočnosť, že bolo vydané v rozpore so záujmom na ochrane životného prostredia nezanikla.“

8. Právny výklad prijatý krajským súdom a najvyšším súdom by podľa sťažovateľa viedol k tomu, že ustanovenia Správneho súdneho poriadku upravujúce postavenie zainteresovanej verejnosti vrátane práva podať správnu žalobu by boli nepoužiteľné a stali by sa obsolentnými, čo by viedlo aj k nerešpektovaniu práva účasti zainteresovanej verejnosti na rozhodovacích procesoch v zmysle Aarhuského dohovoru. V tomto smere sťažovateľ cituje z odbornej literatúry (BARICOVÁ, J.;

FEČÍK, M.; ŠTEVČEK, M.; FILOVÁ A. a kol. *Správny súdny poriadok. Komentár*. Bratislava : C. H. Beck, 2018.).

9. Sťažovateľ poukazuje napokon na to, že postup správneho súdu, ktorý z identických dôvodov zastavil konanie o preskúmanie rozhodnutia orgánu verejnej správy v konaní o žalobe žalobcu, ktorý kasačný súd potvrdil, označil ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 274/2018 z 13. novembra 2018 za porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy podľa čl. 46 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. K rovnakému právne názoru dospel ústavný súd aj v náleze č. k. III. ÚS 416/2018 zo 16. januára 2019.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 380/2019-14 zo 17. septembra 2019 ju v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

11. Uznesenie zo 17. septembra 2019 bolo prijaté senátom ústavného súdu v zložení sudkyňa Jana Baricová (predsedníčka senátu), sudca Miroslav Duriš (sudca spravodajca) a sudca Mojmir Mamojka. Sudca Mojmir Mamojka sa vzdal funkcie sudcu ústavného súdu písomným oznámením doručeným predsedovi ústavného súdu 13. mája 2020. S účinnosťou od 1. júna 2020 bol príslušným na rozhodovanie o prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľa štvrtý senát ústavného súdu v zložení predseda senátu Miroslav Duriš (sudca spravodajca) a sudcovia Ladislav Duditš a Libor Duľa v súlade s čl. II bodom 3 v spojení s čl. X bodom 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020. V súlade s čl. II bodom 3 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 schváleného na zasadnutí pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky konanom 16. decembra 2020 s účinnosťou od 1. januára 2021 štvrtý senát ústavného súdu pracuje v zložení predseda senátu Libor Duľa a sudcovia Ladislav Duditš a Miroslav Duriš (sudca spravodajca).

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

12. K opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu vyjadril najvyšší súd prípisom č. k. KP 3/2019 z 30. októbra 2019, v ktorom poukázal na to, že najvyšší súd v napadnutom uznesení rozhodol v súlade so svojou dlhoročnou a dlhodobo jednotnou rozhodovacou činnosťou v právne a skutkovo podobných veciach, v ktorých rozhodoval najvyšší súd ako odvolací súd, resp. od 1. júla 2016 ako kasačný súd. Právne názory najvyššieho súdu neboli v rozpore ani s obsahom rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017. Pritom aj ústavný súd až s odstupom rokov „pristúpil k odlišnému posudzovaniu správnych rozhodnutí vydaných v obdobných skutkovo a právnych veciach ako prezentoval v desiatkach vydaných predchádzajúcich

ústavných rozhodnutí, v časovom rámci niekoľko rokov (za účinnosti OSP ako aj čiastočne za účinnosti SSP od 01. 07. 2016).“.

13. Najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením v súlade s judikatúrou ústavného súdu existujúcou v čase rozhodnutia krajského súdu, t. j. k 6. decembru 2016. K odlišnému právnemu posúdeniu veci v skutkovo a právne obdobných prípadoch pristúpil ústavný súd až v „*rozhodnutiach vydaných v konaniach sp. zn. III. ÚS 274/2018 zo dňa 13. 11. 2018 a v náleze III. ÚS 416/2018 zo dňa 16. 01. 2019.*“.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

14. Minister ako zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti vyjadril prípisom č. 52463/2019 z 11. októbra 2019, v ktorom uviedol, že mu je známa rozhodovacia činnosť ústavného súdu v skutkovo a právne podobných veciach. Osobitne poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 274/2018 z 13. novembra 2018 a na právne závery z neho vyplývajúce.

15. Následne prípisom č. 59649/2019 z 15. novembra 2019 doplnil minister svoje stanovisko k ústavnej sťažnosti, pričom poukázal na to, že ústavný súd v uznesení č. k. II. ÚS 30/2019 z 23. januára 2019 prijal odlišný právny záver ako iný senát ústavného súdu v náleze č. k. III. ÚS 274/2018 z 13. novembra 2018. Vychádzajúc z uvedeného uznesenia ústavného súdu z 23. januára 2019, minister uviedol, že „*v spojení so závermi vyplývajúcimi zo zjednocujúceho stanoviska správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Snj 72/2013 z 24. júna 2013... sa stotožňuje so závermi vyjadrenými v uznesení sp. zn. II. ÚS 30/2019-14 zo dňa 23. 01. 2019, a to z dôvodu, že po zrušení rozhodnutia ministerstva, ktorým bol povolený odstrel medveďa hnedého, súdom nebude mať ministerstvo žiadnu inú možnosť ako konanie o povolení výnimky z podmienok chránených druhov, ktoré bolo niekoľko rokov právoplatne ukončené a rovnako uplynula aj lehota na vykonanie činnosti povolenej výnimkou, zastaviť... keďže odpadol dôvod na konanie.*“.

III.3. Replika sťažovateľa:

16. Sťažovateľ vo svojom stanovisku z 25. novembra 2019 uvádza, že najvyšší súd nespochybňuje opodstatnenosť jeho ústavnej sťažnosti. K zmene rozhodovacej činnosti ústavného súdu došlo podľa sťažovateľa v dôsledku zmeny právneho prostredia. Ústavný súd vo svojich špecifikovaných rozhodnutiach uviedol, že po účinnosti Správneho súdneho poriadku, „*kedy je žaloba zainteresovanej verejnosti prostriedkom na uplatnenie ochrany verejného záujmu, nastala zásadne odlišná situácia od stavu kedy sa na predmetné právne vzťahy vzťahoval Občiansky súdny poriadok. Žaloba zainteresovanej verejnosti nesleduje ochranu subjektívnych práv, ale ochranu verejného záujmu. Strata účinkov preskúmaného rozhodnutia nemá za následok zastavenie konania, keďže podaním žaloby bolo realizované právo zainteresovanej verejnosti na ochranu verejného záujmu, ktorý bol porušený vydaním nezákonného rozhodnutia a na tomto právnom stave nemôže strata jeho účinkov nič zmeniť.*“.

17. Pokiaľ ide o vyjadrenie ministra, sťažovateľ argumentuje, že nálezmi č. k. III. ÚS 274/2018 z 13. novembra 2018 a č. k. III. ÚS 416/2018 zo 16. januára 2019 ústavný súd meritorne rozhodol o ústavných sťažnostiach sťažovateľa a vyslovil porušenie označených práv. Tieto nálezy boli vydané pred prijatím uznesenia č. k. II. ÚS 30/2019 z 23. januára 2019. Za tejto situácie bol senát

ústavného súdu povinný v prípade, že dospel k právnenému názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného v predmetných nálezoch, predložiť vec plénu ústavného súdu na zjednotenie odchylných právnych názorov: „Ak by toto ustanovenie (§ 6 zákona č. 38/1993 Z. z.) bolo možné vzťahovať aj na rozhodnutie o odmietnutí sťažnosti, potom nemôže byť uvedené uznesenie prijaté postupom porušujúcim ustanovenie o zjednocovaní právnych názorov senátov brané pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa brané do úvahy.“

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

18. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a sťažovateľa dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie základných práv podľa čl. 44 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 27. marca 2019, ktorým zamietol kasačnú sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu č. k. 5 S 179/2016-74 zo 6. decembra 2016 o zastavení konania podľa § 99 písm. g) SSP odôvodnenom tým, že stratou účinkov rozhodnutia orgánu verejnej správy odpadol dôvod na pokračovanie v konaní.

IV.1. Všeobecné ústavnoprávne východiská:

20. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

21. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

22. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

23. Správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (III. ÚS 502/2015, IV. ÚS 596/2012, IV. ÚS 392/2020).

24. Článok 46 ods. 2 ústavy zaručuje ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb, ktoré obhájitelným spôsobom tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak, pričom z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Obhájitelnosť tvrdenia v danom prípade znamená, že vzhľadom na právnu úpravu a na okolnosti prípadu bolo konkrétne rozhodnutie orgánu verejnej správy spôsobilé zasiahnuť do práv alebo právom chránených záujmov fyzických osôb alebo právnických osôb, ktoré tvrdia, že boli rozhodnutím orgánu verejnej správy dotknuté. V tomto rozsahu (pokiaľ ide o garantovanie práva na prístup k súdu) predstavuje ustanovenie čl. 46 ods. 2 ústavy *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu ustanoveniu čl. 46 ods. 1 ústavy.

25. Aj v prípadoch, keď právo na prístup k súdu účastníka súdneho konania má svoj ústavný základ v čl. 46 ods. 2 ústavy, je súd konajúci vo veci viazaný princípmi spravodlivého súdneho konania vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy.

26. Právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ústavy nie je absolútne; podľa čl. 51 ods. 1 ústavy sa ho možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

27. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Samotné právo na prístup k súdu síce ani ústava, ani dohovor *expressis verbis* neupravujú, možno ho však implicitne vyvodiť z premisy „ak nie je proces, nemôže byť spravodlivý“. Ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) napríklad v rozsudku Golder proti Spojenému kráľovstvu vyslovil, „Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (pozri k tomu rozsudok ESLP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

28. Existenciu práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé

súdne konanie (pozri SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok*. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011, s. 10.).

29. Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné (rozsudok EŠLP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

30. V zmysle judikatúry ústavného súdu právna úprava ochrany životného prostredia v sebe zahŕňa právo na priaznivé životné prostredie, právo na informácie o životnom prostredí, ako aj stanovenie povinnosti štátu a iným subjektom pri ochrane životného prostredia. Právo na priaznivé životné prostredie každému zaručuje čl. 44 ods. 1 ústavy a ako také patrí medzi práva tzv. tretej generácie ľudských práv zahŕňajúcich pomerne široký okruh práv, ktoré možno charakterizovať ako práva solidarity. Ich zabezpečovanie si vyžaduje určitú formu účasti a spolupráce jednotlivcov aj štátov (III. ÚS 274/2018).

31. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy).

32. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

IV.2. K ústavnej sťažnosti sťažovateľa:

33. Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že žiadateľovi bola povolená výnimka usmrtiť, odstreliť dvoch jedincov medveďa hnedého v špecifikovanom poľovnom revíri, túto výnimku mohol realizovať do 30. novembra 2016. Konštatoval, že v čase rozhodovania o správnej žalobe sťažovateľa uplynula časová platnosť tejto výnimky. Na tomto základe sa stotožnil s právnym záverom krajského súdu, podľa ktorého vzhľadom na časové obmedzenie výnimky do 30. novembra 2016 „nie je možné tvrdiť, že by napadnuté rozhodnutie mohlo mať naďalej

akýkoľvek vplyv na práva a povinnosti účastníkov konania. Uplynutím tejto doby tak právoplatné rozhodnutie stratilo svoju účinnosť, a preto ani nemôže vzniknúť situácia, kedy by takéto rozhodnutie mohlo zakladať, meniť alebo rušiť práva a povinnosti fyzických či právnických osôb, t. j. v tomto prípade žalobcu - Lesoochranárskeho zoskupenia Vlk, resp. že by takýmto rozhodnutím mohli byť jeho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti priamo dotknuté.“. Najvyšší súd tiež dospel k záveru, že nedošlo k porušeniu práva podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, keďže sťažovateľ „ako zainteresovaná verejnosť v zmysle § 42 ods. 1 SSP bol riadnym účastníkom správneho, aj súdneho konania, a teda nedošlo k odňatiu jeho práv ako účastníka konania.“.

34. Ústavný súd v zásade akceptuje argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti z toho hľadiska, že záujem na ochrane životného prostredia nezaniká nevyhnutne uplynutím lehoty, na ktorú bolo príslušné rozhodnutie vydané. Záujem na ochrane životného prostredia okrem iných spočíva v tom, aby rozhodnutia, ktoré môžu porušovať tento záujem, neboli vydané a ak boli vydané, aby boli predmetom preskúmania súdom. Ústavný súd ale dodáva, že takéto ochrana na druhej strane nemôže byť paušalizovaná a zovšeobecňovaná, ale musí spĺňať aj podmienku účinnosti v kontexte konkrétneho prípadu, ktorý je predmetom konkrétneho (správneho) konania so zreteľnou subjektívno-právnou pozíciou zainteresovanej verejnosti k predmetu tohto konania, inak by takéto konanie logicky nebolo vo sfére jej záujmu (pozri bod 23 odôvodnenia).

35. Verejný záujem na preskúmaní špecifikovanej výnimky, teda preskúmaní potenciálne negatívneho zásahu do životného prostredia, bezpochyby existuje a pretrváva v okolnostiach danej veci aj po časovom uplynutí výnimky (bez ohľadu na to, či bola zrealizovaná výnimka zo zakázaných činností). Záujmom každého, teda verejným záujmom, je, aby dôvodnosť a zákonnosť takejto výnimky – výnimka zo zakázaných činností podľa § 35 ods. 1 písm. b) a e) zákona č. 543/2002 Z. z. (povolenie usmrtiť zákonom chráneného živočícha) – bola preskúmaná nezávislým súdom, a to bez ohľadu na uplynutie jej platnosti. Potrebné je ale dodať, že pokiaľ je možné účinné prostriedky na ochranu uplatniť na súde v reálnom čase (počas platnosti výnimky), poskytnutá ochrana súdu reálnymi prostriedkami v takom čase môže byť zjavne účinnejšia ako jeho následné závery po meritórnom prieskume nasledujúcom až po realizácii (ale aj nerealizácii) výnimky. V takom prípade je potrebné mať na zreteli vyváženú nevyhnutnosť potreby na vydanie výnimky s argumentáciou na jej nevydanie v kontexte dôsledkov s takýmto postupom spojených, nielen v kontexte ochrany samotného životného prostredia, ale aj ochrany iných ľudských práv (ochrana života a zdravia, ochrana majetku...).

36. Z tohto pohľadu je potrebné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v spojení s uznesením krajského súdu – ktoré rezignovalo na vecný prieskum námietok sťažovateľa – považovať za ústavne neakceptovateľné, preto ústavný súd rozhodol v súlade s jeho rozhodovacou činnosťou v obdobných veciach (m. m. III. ÚS 274/2018, III. ÚS 416/2018, I. ÚS 529/2019), že postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj právo podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu). V dôvodoch, čo sa týka postavenia sťažovateľa v tomto type konania, a jeho výsledkoch ústavný súd odkazuje na podrobný nálež vo veci sp. zn. I. ÚS 529/2019.

37. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 44 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ ako zainteresovaná verejnosť prostredníctvom čl. 44 ods. 2 ústavy vyjadruje

a zastupuje verejný záujem na ochrane životného prostredia. Tento verejný záujem, teda záujem všetkých, nie je viazaný na subjektívne právo sťažovateľa podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, o to menej, keď je sporné, či takéto právo podľa čl. 44 ods. 1 ústavy sťažovateľovi vôbec prislúcha (pozri uznesenie vo veci č. k. III. ÚS 100/08-32 z 1. apríla 2008, podľa ktorého subjektom základného práva podľa čl. 44 ods. 1 ústavy je každá fyzická osoba a právnická osoba sa ho domáhať nemôže).

38. Ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 529/2019 uviedol, že ak má zainteresovaná verejnosť podozrenie, že štát, resp. jeho orgány v konkrétnom prípade postupujú v rozpore s ústavnými požiadavkami podľa čl. 44 ods. 4 ústavy, má v zmysle ustanovení Správneho súdneho poriadku (vychádzajúc pritom z čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru v spojení s čl. 44 ods. 2 ústavy) možnosť obrátiť sa na nezávislý súd, ktorý predmetné konanie štátu podrobí súdnemu prieskumu. Inštitút zainteresovanej verejnosti v otázkach životného prostredia tak predstavuje jeden z kontrolných mechanizmov v rámci ochrany životného prostredia, keď sa cez čl. 44 ods. 2 ústavy zabezpečuje naplnenie čl. 44 ods. 4 ústavy a súčasne ochrana subjektívneho práva každého na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ sa ako zainteresovaná verejnosť pred správnymi orgánmi a správnymi súdmi nedomáha ochrany svojho subjektívneho práva na priaznivé životné prostredie ani označeného práva vo vzťahu k svojim členom. Sťažovateľ ako zainteresovaná verejnosť sa v okolnostiach tejto veci domáha ochrany práva na priaznivé životné prostredie vo vzťahu ku všetkým, pretože tu zastupuje verejný záujem.

39. Z uvedeného hľadiska nemožno uvažovať o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 44 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením, preto ústavný súd tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 4 výrokovej časti nálezu).

40. Vo vzťahu k podstatnej otázke tohto konania ústavný súd konštatuje:

40.1. Ustanovenie § 42 ods. 1 SSP má v záujme naplnenia záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru povahu osobitného ustanovenia (*lex specialis*) oproti § 2 ods. 2 SSP, ktorý ako *lex generalis* reflektuje zásadný (nie však výlučný) účel ochrany subjektívnych práv rozhodovaním v správnom súdnictve. Vo veciach podľa § 42 ods. 1 SSP je teda prítomný alternatívny prvok rozhodovania „v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom“ (§ 2 ods. 1 SSP).

40.2. Zainteresovaná verejnosť reprezentuje v správnom súdnom konaní, rovnako ako v administratívnom konaní verejný záujem (nie ochranu subjektívneho práva) na ochrane životného prostredia, ktorý nezaniká uplynutím doby platnosti preskúmaného rozhodnutia orgánu verejnej správy, a to bez ohľadu na to, či dotknuté rozhodnutie bolo vykonané.

40.3. V popísanej situácii, pokiaľ správny súd v ďalšom priebehu konania zruší ním preskúmané rozhodnutie orgánu verejnej správy, vec mu už nevráti na ďalšie konanie, avšak účel správneho súdneho konania bude napriek tomu zachovaný.

V.

Záver

41. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody

podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

42. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

43. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

44. Podľa § 134 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

45. Vzhľadom na úvahy uvedené v časti IV.2. tohto nálezu ústavný súd rozhodol, že postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj právo podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu). Ústavný súd nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal vysloviť porušenie základného práva podľa čl. 44 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením (bod 4 výrokovej časti nálezu).

46. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia svojich práv v petite svojej ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

47. Vzhľadom na už uvedené závery o porušení práv sťažovateľa napadnutým uznesením ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výrokovej časti nálezu).

48. Ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľa, ktorým žiadal, aby zakázal najvyššiemu súdu pokračovať v porušovaní jeho práv (bod 4 výrokovej časti nálezu). Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie v spojení s § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého má najvyšší súd vec znova prerokovať a rozhodnúť, a to viazaný právnym názorom ústavného súdu, považuje ústavný súd v okolnostiach tejto veci za dostačujúce.

49. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

50. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 623,27 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len

„vyhláška“), a to odmenu za 3 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, replika sťažovateľa z 25. novembra 2019). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 9,80 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 519,39 eur. Z priloženého osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) vyplýva, že právna zástupkyňa sťažovateľa je platcom DPH, preto uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov o sumu 103,88 eur, čo spolu predstavuje sumu 623,27 eur (bod 3 výrokovej časti nálezu).

51. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 3 výrokovej časti nálezu (§ 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

52. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2021

Libor DUEA
predseda senátu